

A Miskolci Törvényszék a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (6720 Szeged, Horváth Mihály út 8. szám alatti székhelyű – ügyintéző dr. Waldmann Gábor János ügyvéd) által képviselt **AxFina Hungary Zrt.** (6723 Szeged, Római krt. 21. szám alatti székhelyű) felperesnek a dr. Marcingós Ügyvédi Iroda (8272 Tagyon, Muskátli u. 3. szám alatti székhelyű – ügyintéző dr. Marcingós László ügyvéd) által képviselt [REDACTED] alperessel szemben **kölcsön visszafizetése** iránt folyamatban lévő perében a Tiszaújvárosi Járásbíróság által Tiszaújvárosban, 2022. május 2. napján meghozott, 2.P.20.358/2021/24. számú ítélet ellen alperes által 25/I. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a HIT21134/08 szerződésszámú kölcsönszerződést forint alapon a szerződés megkötésére visszaható hatállyal nyilvánítja érvényessé.

Az alperes által felperesnek fizetendő marasztalás összegét 1.933.684 (egymillió-kilencszázharmincháromezer-hatszáznyolcvannégy) Ft tőkére és ezen összeg után 2020. február 26. napjától a kifizetés napjáig évi, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatára, valamint 290.375 (kétszázkilencvenezer-háromszázhetvenöt) Ft perköltségre leszállítja.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasítja.

A törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét az ezt meghaladó részében helybenhagyja.

A törvényszék alperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A törvényszék kötelezi alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg felperesnek 29.211 (huszonkilencezer-kétszáztizzenegy) Ft másodfokú perköltséget.

A peres felek a fentieket meghaladóan másodfokú perköltségüket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott 24. sorszámú ítéletében a felek között HIT21134/08 szerződésszámon létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította annak meghatározása mellett, hogy az induló ügyleti kamat éves mértéke 16,40%. Kötelezte

alperest, hogy fizessen meg felperesnek tizenöt napon belül 2.971.836 Ft-ot, 2017. szeptember 19. napjától 2018. július 25. napjáig 40.626 Ft késedelmi kamatot, 2.657.561 Ft után 2018. július 26. napjától a kifizetés napjáig járó mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, valamint 598.958 Ft perköltséget. Megállapította, hogy a perben felmerült 237.700 Ft jogorvoslati illetéket az állam viseli.

[2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2008. június 14. napján HIT21134/08 szám alatt kölcsönszerződést kötöttek. Ennek értelmében az alperes megvásárolta felperestől az LFP-221 forgalmi rendszámú Volkswagen Touran 1.9 TDI típusú gépjárművet. A kölcsön összegét 2.488.559 Ft-ban állapították meg, a törlesztőrészletek számát 84 darabban. Az alperest terhelő rendszeres havi törlesztőrészletek 83 hónapon keresztül 33.267 Ft, ennek első esedékessége 2008. július 15. napja volt, majd ezt követően minden hónap 15. napján kellett törleszteni. 2009. szeptember 15. napján 1.000.000 Ft emelt tőkerészletet kellett alperesnek megfizetnie. A szerződés tartalmazta a THM mértékét, amely 18,33% volt, a mértékadó devizanemet, mely svájci frank volt, és így az összes törlesztőrészletet 3.761.166 Ft-ban határozták meg. A szerződés tartalmazta, hogy az alperes által választott elszámolási mód havi fix konstrukció. A szerződés a kamat mértékét nem tartalmazta. A szerződés hátoldalán található üzletszabályzat feltüntette egyebek mellett a mértékadó devizanem, mértékadó árfolyam, kamatváltozás fogalmakat, valamint a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségeit. A peres felek a szerződés 2009. november 16. napján módosították, eredetileg a 2009. szeptember 15. napján esedékes 1.000.000 Ft összegű kiemelt törlesztőrészletet mellőzték és 2009. december 15. napjától esedékesen a havi törlesztőrészlet összegét 52.985 Ft-ra emelték fel. Alperes fizetési kötelezettségének nem tett eleget, erre tekintettel felperes a szerződést 2013. november 19. napján kelt levelével azonnali hatállyal felmondta. A felmondás 2013. november 22. napján kézbesítést nyert. Felperes 2014. február 20. napján megejtette az elszámolását és megküldte felperes részére, majd 2015. április 25. napján a deviza törvényben előírt elszámolási kötelezettségét is teljesítette és a tisztességtelenül felszámított összeget alperes tartozásába elszámolta. Az alperes az elszámolással szemben panasszal nem élt, ezért az felülvizsgálnak minősült.

[3] Az elsőfokú bíróság a 2021. április 16. napján kelt, 2.P.20.077/2021/11. sorszámú ítéletével felperes elsődleges kereseti kérelmének megfelelően marasztalta alperest. Az elsőfokú bíróság határozatával szemben alperes fellebbezést terjesztett elő, amely során a Miskolci Törvényszék a 2.Pf.20.769/2021/7. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróság határozatának indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. Hiányosan rögzítette ugyanakkor a felperes másodlagos kereseti kérelmét, valamint nem tisztázta, hogy az alperes módosított ellenkérelme pontosan mire is irányult. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a 2. sorszámú végzésével felhívta alperest arra, hogy nyilatkozzon, kíván-e hivatkozni az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségére és ezen keresztül az árfolyamkockázat fogyasztóra történő terhelésével kapcsolatos szerződési feltétel tisztességtelenségére, miként arra is, hogy vitatja-e a felperes által kiszámolt induló éves ügyleti kamat mértékét, továbbá fejtse ki, hogy az ellenkérelem egészéhez képest a jó erkölcsbe ütközésre történő hivatkozást miként kéri figyelembe venni. Adjon választ arra, hogy azon túl, hogy a kamat feltüntetésének hiánya miatt az érvényessé nyilvánítás lehetőségét vitatja, kifogásolja-e külön a felperes által megjelölt éves ügyleti kamat mértékét, illetőleg a követelés összegszerűségét. A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben pedig nyilatkozzon arra, hogy kíván-e hivatkozni az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiányára és ezen keresztül a szerződéses feltételek tisztességtelenségére.

- [4] Az elsőfokú bíróság a törvényszék útmutatásának megfelelően nyilatkozat tételre hívta fel alperest, aki a felhívásban foglaltaknak nem tett eleget, nem tett egyértelmű nyilatkozatot, a korábbi álláspontját és hivatkozásait ismételte meg.
- [5] Felperes a módosított keresetével kérte a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását azzal, hogy a szerződés induló ügyleti kamatának éves százalékos mértéke 16,40%. Kérte kötelezni az alperest 2.971.836 Ft és járulékai megfizetésére. Előadta, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés nem tartalmazta az induló ügyleti kamat százalékos mértékét, ugyanakkor az egyedi kölcsönszerződés tartalmazza a tőke összegét, a törlesztőrészletek induló összegét, számát, esedékességét, valamint az összes fizetendő induló törlesztőrészletet. Az üzletszabályzat I.15. pontja értelmében a törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességéhez tartozó tőke, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összegét adja meg. A kölcsönszerződésben feltüntetett összes fizetendő törlesztőrészlet és a tőke különbözete nem mást ad meg, mint az induló ügyleti kamat mértékét. Az induló ügyleti kamat hiánya a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, jogkövetkezményként azonban kérte alkalmazni, hogy a bíróság nyilvánítsa érvényessé a szerződést azzal, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértékét a szerződés részévé teszi. Felperes másodlagos kereseti kérelmében kérte, hogy a kölcsönszerződést a tájékoztatás hiánya és az árfolyamkockázat tisztességtelenségének megállapítása okán az érvénytelenségének megállapítása mellett a bíróság a megkötésig visszaható hatállyal nyilvánítsa érvényessé akként, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét 16,40%-ban a szerződés részévé teszi, és kötelezze ennek alapján alperest 581.458 Ft árfolyamváltozás viselésére. Ennek megfelelően kérte kötelezni alperest 1.933.684 Ft tőkekövetelés, továbbá ezen összeg után 2020. február 26. napjától a kifizetés napjáig járó, mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére.
- [6] Alperes a módosított érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a perbeli jogvitában teljes egészében a közösségi jogot kell alkalmazni. A közösségi jog primátusát számos kúriai döntés, valamint alkotmánybírói határozat kifejtette. A fogyasztókkal kötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EKG irányelvre hivatkozott. Az irányelv olyan jogi aktus, amely valamennyi uniós ország számára kötelezően elérendő célkitűzést állapít meg azzal, hogy a döntéshozatal módját az egyes országokra bízta. Amennyiben a magyar jog valamely szabálya ellentétes az uniós jog rendelkezésével, úgy a magyar jogszabályi rendelkezést mellőzni kell, és az ügyet olyan módon kell eldönteni, mintha a magyar jogszabály nem létezne. A magyar jog szabályait kizárólag abban az esetben lehet alkalmazni, ha azok nem állnak ellentétben valamely uniós joggal. Alperes álláspontja szerint a szerződés két okból semmis, egyrészt a különmű árfolyamok alkalmazása miatt, másrészt mivel a szerződés nem tartalmazza az éves kamat mértékét. A jogvita tárgyát az képezi, hogy a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése alapján a szerződésből kieső semmisségi ok helyébe lépő, a 3. § (2) bekezdése alapján behelyettesített szabály tisztességtelen szerződéses feltételnek minősül vagy sem. Utalt arra, hogy jelen esetben a szerződés érvényessé nyilvánítása tenné ki a fogyasztót különösen hátrányos jogkövetkezménynek. Álláspontja szerint a bíróság nem dönthet az érvényessé nyilvánításról, mivel az a közösségi joggal ellentétes megoldás. A DH1 törvény a felek közötti szerződés részévé válik azzal, hogy módosítja az általános szerződési feltételeket. Ezáltal pedig az Európai Unió Bírósága vizsgálhatja a jogalkotó rendelkezésével behelyettesített, a szerződés részévé vált általános szerződési feltétel tisztességtelenségét.
- [7] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy felhívás ellenére alperes nem terjesztett elő határozott ellenkérelmet, nem nyilatkozott határozottan, hogy vitatja-e a felperes által megjelölt éves ügyleti kamat mértékét, illetve a követelés összezszerűségét milyen indokok mentén teszi

vitássá. A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben pedig nem hivatkozott egyértelműen arra, hogy kíván-e az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiányára és ezen keresztül a szerződés tisztességtelenségére utalni. Alperes arra hivatkozott, hogy az egész szerződés semmisségének deklarációját kéri az uniós jog hivatkozott anyagi joga tartalmából fakadóan. Az elsőfokú bíróság felhívása ellenére a felmondás érvénytelenségének megállapítására nem kívánt hivatkozni. E körben érdemi nyilatkozatot nem tett. Utalt arra, hogy ha a szerződés semmis, akkor nincs kötelem, így azt felmondani sem lehet. Az alperes befizetésének adatait nem vitatta, azt valósnak ismerte el. Ha a szerződés érvénytelen, akkor nem illeti meg kamat és egyéb marzs a felperest. Alperes álláspontja szerint bár elvben megfelel az irányelv célkitűzéseinek a DH törvény, de mégsem teszi lehetővé az eredeti jog és ténybeli állapot helyreállítását, ugyanis a DH2 törvény csak az ún. felülvizsgált elszámolás szerinti tartalommal teszi lehetővé ítélet meghozatalát. Ez azonban az uniós joggal biztosított jogvédelmet megsemmisíti, ezért a tagállami jog nem alkalmazható. Bár kérte azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, mely a tisztességtelen feltételek elhagyásával áll elő, nem jelölte meg, hogy álláspontja szerint mi lenne a helyreállítandó jogi és ténybeli állapot.

[8] Az elsőfokú bíróság felperes elsődleges keresetét megalapozottnak találta. Rögzítette, hogy a felek között a jelen ügyben még alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (r. Ptk.) 523. § (1) bekezdése szerint kölcsönszerződés jött létre. Utalt a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (r. Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontjára, az r. Ptk. 237. § (2) bekezdésére, továbbá a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) 3. § (1) bekezdésére és (2) bekezdésére, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozattal kapcsolatos egyes kérdésekről rendelkező 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. § (1) bekezdésére.

[9] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nincs törvényes indoka a magyar jogszabályok mellőzésének. Az alperes részéről kifejezetten sérelmezett DH törvények is alkalmazandóak, illetve a Kúria jogegységi határozatai is kötelezően figyelembe veendő iránymutatást adnak a bíróságok számára. Az alperes által hivatkozott Európai Unió Bíróságának döntései egy esetben sem utalnak arra, hogy a tagállami bíróságoknak a tagállami jogot félre kellene tenniük és kizárólag a közösségi jogot kellene alkalmazniuk. Az alperes által felhívott bírósági döntések előzetes döntéshozatali eljárásban születtek. Az előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását célzó előterjesztéseknek az uniós jog értelmezésére kell vonatkozniuk, nem a nemzeti jogra vagy az alapeljárásban felmerült ténybeli problémákra. Az Európai Unió Bírósága nem vizsgálhatja a belső jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét, valamint nem értelmezheti a tagállami belső jogot sem. Szerepe az uniós jog értelmezésére szorítkozik, ezen eljárástípus keretében. Ez azt jelenti, hogy az Európai Unió Bírósága kizárólag az uniós jogi norma mikénti értelmezésén keresztül közvetítve foglalhat állást abban a kérdésben, hogy az adott tagállami szabályozás ellentétes-e az uniós jogszabályokkal vagy sem. Az alperes által felhívott hazai jogi környezetet érintő Európai Unió Bírósága döntései egyetlen esetben sem állapították meg a jelen perben alkalmazott hazai jogszabályok kapcsán azok közösségi joggal ellentétes tartalmát. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a DH törvényekben megjelölt szabályozás nem ellentétes a közösségi joggal. Ezt cáfoló európai unió bírósági döntés nem áll rendelkezésre. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a DH törvények rendezik a kétnemű árfolyamok alkalmazásából, illetőleg a hitelező javára megállapított egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségéből eredő érvénytelenséget, kiküszöbölik azt és objektív feltételeket a szerződésbe helyezve teszik lehetővé a szerződés fenntartását ezen tisztességtelen rendelkezések nélkül. A tisztességtelen rendelkezések folytán előálló

túlfizetést a pénzügyintézetnek meg kellett állapítania, a törvényi elszámolást el kell végeznie, azzal szemben a törvény jogorvoslati lehetőséget biztosított, a túlfizetést pedig a hitelezőnek jóvá kellett írnia, vagy amennyiben a jogviszony már véget ért, vissza kellett utalni az adós részére. Mindezek figyelembevételével a jogalkotó eleget tett azon kötelezettségének, hogy olyan ténybeli és jogi állapotot teremtsen, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a DH törvények alkalmazásával, a tisztességtelen feltételek elhagyásával az eredeti állapothoz képest előnyösebb, kedvezőbb helyzetbe kerül az alperes, ezzel pedig az Európai Unió Bírósága döntéseiben felhívott és az alperes által is hivatkozott azon jogi és ténybeli állapot helyreállt, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötések hiányában lett volna. Az alperes nem terjesztett elő határozott kérelmet a felmondás érvénytelenségének megállapítása körében, ezért az elsőfokú bíróság a korábbi ítéletében foglalt jogi érvelését változatlanul fenntartotta. A bíróság az eljárása során az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása közül a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását alkalmazhatja. Az alperes módosított ellenkérelmében bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a marasztalási összeget és az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét érdemben nem vitatta, ezért az elsőfokú bíróság azokat valósnak fogadta el. A jelen per tárgyát alperes kizárólag jogkérdéssé kívánta alakítani, annak kimondását kérve a bíróságtól, hogy az ügy megítélésénél a tagállami jogszabályok, mivel a közösségi jogba ütköznek, nem alkalmazhatóak, azokat félre kell tenni, a szerződés semmisségére tekintettel az eredeti állapot helyreállítása az egyetlen megoldás. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a különmű devizaárfolyamok miatti semmisségi okot a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése orvosolta, így az nem okozhatja a szerződés semmisségét. Bár a szerződés nem tartalmazza az r. Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja által megkövetelt kamat éves százalékos mértékét, ugyanakkor a felek a szerződésben az ügyleti kamat abszolút számmal kifejezett mértékében megállapodtak. A szerződés tartalmazta a tőke összegét, a törlesztőrészletek induló összegét és számát, az egyszeri, rendkívüli törlesztőrészlet összegét és az összes fizetendő induló törlesztőrészletet. Az üzletszabályzat I.15. pontja tartalmazta, hogy a törlesztőrészleteket az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességéhez tartozó tőke, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege adja. A kölcsönszerződésben feltüntetett összes fizetendő törlesztőrészlet és a tőke különbözete az induló ügyleti kamat összegét adja meg. Az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása formai hiányossága a szerződésnek, ezért az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontjára és a Kúria 6/2013 Polgári Jogegységi Határozatának 4. pontjára figyelemmel a szerződés érvényessé nyilvánításának volt helye. A becsatolt kimutatásokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a felmondás időpontjában alperesnek több havi törlesztőrészletet elérő tartozása állt fenn, a kölcsön törlesztésének rendszertelenül tett eleget. A jogvita elbírálásánál figyelembe kellett venni azt is, hogy a felek szerződést akartak kötni. A szerződési szándék az alperesben alakult ki, hiszen alperes kívánta megvásárolni a perrel érintett gépjárművet. A szerződési akarat még a szerződéskötéstől számított mintegy egy év elteltével is fennállt az alperesnél, hiszen ekkor módosították az eredeti szerződést. A különmű devizaárfolyamra vonatkozó semmisségi okot a jogalkotó, míg a kamat nominális mértéke feltüntetésének elmaradását a jogalkalmazó gyakorlata orvosolta. Az alperes az általa eszközölt befizetéseket elismerte, a táblázat adatait érdemben nem vitatta, ezért az elsőfokú bíróság mind a felperesnek a felmondás körében, mind az összegszerűség és az ügyleti kamat vonatkozásában fennálló tényállítást alperesi vitatás hiányában valósnak fogadta el. Erre figyelemmel a szerződést érvényessé nyilvánította és kötelezte alperest a keresetlevélben megjelölt elsődleges kereseti kérelemben meghatározott összeg megfizetésére. Rendelkezett a felmerült perköltség viseléséről.

[10] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte, hogy a törvényszék változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét és mellőzze az ügyleti kamat mértékének szerződéses tartalomból történő meghatározását. Az érvénytelenség jogkövetkezményét hatályossá nyilvánítás útján orvosolja, így másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta. Fellebbezésének indokolásában előadta, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság továbbra sem volt képes alkalmazni az uniós jogot, aminek okát valójában a másodfokú bíróság önkényessége jelenti. Ez a Miskolci Törvényszék 2.Pkf.20.021/2021/2. számú végzésére vezethető vissza, ugyanis az elsőfokú bíróság anyagi jogi előkérdésnek tekintette az Európai Unió Bírósága C-472/20 szám alatti döntéshozatali eljárását, míg a másodfokú bíróság nem. Nem nehéz belátni, hogy a Miskolci Törvényszék teljesen tudatosan válik önkényessé és vonja el magát az uniós jog hatálya alól. Egyszerűen nem volt perjogi lehetősége arra, hogy az ügyben érdemét befolyásolandóan, torzítsa az elsőfokú bíróság anyagi jogi előkérdés tárgyában kialakított jogi álláspontját. Ezzel a törvényszék súlyosan megsértette a bírói függetlenség alkotmányos garanciáit. Ez a jogállamiság megszüntetéséhez vezet. A Miskolci Törvényszék állandó gyakorlata egyáltalán nem törekszik arra, hogy az uniós jogot a járásbíróságok alkalmazzák. Így a törvényszék az uniós jog szempontjából nem minősül bíróságnak, mert kizárja az EUB jogának tényleges érvényesülését. Ez az EUSZ 19. cikkének sérelmét jelenti. Utalt az Európai Unió Bíróságának C-618/10 számú döntésére. A törvényszék végzésének [26] bekezdése egyszerűen eltagadja az EUB ítéletét és úgy tesz, mintha az nem létezne, vagy nem kötné közvetlen anyagi jogi hatállyal. A Miskolci Törvényszék egyszerűen úgy tesz, hogy rendszerszinten kerüli meg az uniós jogot és az EUB ítéleteit mellőzi, beleértve a Magyar Alkotmánybíróság V.732/2019 számú döntését. Senki nem vonhatja el a fogyasztó anyagi jogát, hogy azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását igényelje, amely a tisztességtelen feltételek elhagyásával állt elő. Miután az uniós jog alkalmazása kapcsán az EU-jog primátusa megkérdőjelezhetetlen, így a fogyasztói jogvédelem szintjét csökkentő tagállami jog az uniós jogvédelem szintjével szemben nem bír hatállyal, azt félre kell tenni. Mivel a magyar bírót nem illeti meg az uniós jog értelmezésének joga, és az EUB döntései közvetlen anyagi jogi hatállyal bírnak, a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha

- a) a fogyasztó nem ellenkezik a jogvédelemmel szemben,
- b) a fogyasztót meg kell védeni a különösen súlyos joghátránytól,
- c) nem akaratával szemben védik meg,
- d) a behelyettesítendő feltétel nem kógens norma.

Alperesi álláspont az, hogy a törvényszék bírái nem kompetensek az uniós jogot illetően, így kifejezetten elfogultnak tekinthetők, és indítványozta az ügyből történő kizárásukat. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdésébe foglalt feltétel nem diszpozitív, hanem kógens rendelkezés. Az EUB szakmai szintje nem a Miskolci Törvényszék szintje, hanem annál sokkal magasabb, és ezen még megsértődni sem kellene. A részleges érvénytelenség esetén még diszpozitív szabállyal sem lehet behelyettesíteni szerződés rendelkezését, ebből pedig következik, hogy a kógens norma behelyettesítése kizárt. A Miskolci Törvényszék egy hatályon kívül helyező végzésében deklarálta, hogy kógens szabály behelyettesítése megengedett, és ezzel felülírta az EUB ítéleteit. A törvényszék jelen eljárása már büncselekmény kategóriát valósít meg, és ezért kénytelen volt alperesi jogi képviselő büntető eljárást kezdeményezni ismeretlen tettes ellen. A fogyasztói érvek körében előadta, hogy a szerződés létrejött a felek között az okirati tartalommal megegyező módon, ám a szerződés érvénytelen. A vételi és eladási árfolyamok alkalmazását előíró ÁSZF-ek tisztességtelenek, így a C-932/19 számú ítélet alapján a perbíróságnak azt kellett megítélnie, hogy az a szerződés részbeni vagy egészbeni semmisségét okozza. Az uniós jog tagadását jelenti az, ha a bármilyen jogalkalmazó azt

állítja, hogy a bíróság megállapította, a DH törvények nem ellentétesek az uniós joggal. Utalt az EUB C-118/17, C-26/13, C-932/19 számú ítéleteire. A jogvédelem attól óvja meg a fogyasztót, hogy a szerződés teljes érvénytelensége esetén egy összegben kelljen visszafizetnie a tartozását. Nem az a lényeg, hogy mi az eredeti jogi és ténybeli állapot, amit helyreállítani kellene, hanem az, hogy az egész szerződés semmis, így a szerződésből sem jog, sem kötelezettség nem keletkezik. Szóba sem kerülhet az eredeti jogi és ténybeli állapot, csak a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének orvosolása. A szerződés egészében semmis, az eredeti ténybeli és jogi állapot helyreállítása nem az értékállandósági kikötés visszaállítását jelenti, hanem a jogcím nélküli teljesítés állapotát. A bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül a szankció és a prevenció elvét a tisztességtelenül eljáró hitelező visszatartása miatt. A bíróság a fogyasztó fokozottabb védelmét kell, hogy biztosítsa. A megjelölt irányelv által biztosított védelem terjedelmén a tagállami bíróság nem változtathat. Utalt az EUB C-229/19, C-289/19, C-483/16, C-154/15 számú döntéseire. A szerződés a felek akaratán kívül objektív okból teljesíthetetlen, a fogyasztó a szolgáltatott HUF összeggel köteles elszámolni. Indítványozta továbbá előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, amelyre vonatkozóan három kérdést jelölt meg. Az EUB C-932/19 számú határozatában kifejtettek szerint a behelyettesítéssel kialakított ÁSZF változatlanul tisztességtelen, így a semmisséget a tagállami jogalkotó nem orvosolta, ebből eredően a teljes devizakonstrukció kiesik, a szerződés nem teljesíthető. Ez a felperes által állított és a bíróság által deklarált semmisségi ok logikai létét kizárja. Ebből eredően a bíróság a jogi tény tartalmát a közösségi joggal szemben állapította meg, jogi következtetése alaptalan. Alperes a hatályossá nyilvánítás mellett érvel, mely során a felek teljesítéseit kell egybevetni a pénz természetes hasznának kiadásával, ami a kamatot jelenti. A perbíróság azonban nem állapíthat meg olyan kamatmértéket, amelyet a felek nem érintettek konszenzusukban, vagy eltér a jegybanki alapkamattól. A hatályon kívül helyezés indoka az, hogy az alkalmazandó hatályossá nyilvánítás esetén dönteni kell, hogy milyen számítások alkalmazandóak. Nem kizárt közbenső ítélet meghozatala, a számítások kapcsán jöhet szóba a hatályon kívül helyezés. A perbíróság semmilyen többletkamatot nem helyezhet bele a szerződésbe. Az elsőfokú ítélet alapvető kötelmi jogi problémára nem ad semmilyen választ. Ez nem a felek kérelmének elbírálását jelenti, hanem az ügy szimpla leadminisztrálását.

[11] A Debreceni Ítéltábla a Pkk.III.20.320/2022/2. számú végzésével a Miskolci Törvényszék kizárása iránti alperesi kérelmet elutasította.

[12] Felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Előadta, hogy osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy nincs törvényes indoka annak, hogy a magyar jogszabályokat mellőzzék jelen eljárásban. A tagállami jog nem ütközik a közösségi jogba, azzal nem ellentétes. Kifejezetten sérti a rendeltetésszerű joggyakorlás és a jóhiszeműség elvét, hogy alperes kifogásolja a DH törvények alkalmazhatóságát, azonban az annak folytán eszközölt jóváírást elfogadta. Felperesi álláspont szerint alperes a DH törvények kifogásolásával szeretne szabadulni a számára terhessé vált szerződéstől. A tisztességtelen feltételek elhagyásával az eredeti állapothoz képest előnyösebb helyzetbe kerül az alperes, így a jogi és a ténybeli állapot helyreáll.

[13] Alperes fellebbezése az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége körében megalapozott, ezen túlmenően alaptalan.

[14] A törvényszék mindenekelőtt rögzíti, hogy nem osztotta az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített azon megállapítást, hogy a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság 2. sorszámú végzésében foglalt felhívás tekintetében nem tett alperes nyilatkozatot, hanem csak a korábban előadottakat ismételte meg. Alperes a 12. sorszámú előkészítő iratában úgy nyilatkozott az árfolyamkockázati tájékoztató tisztességtelensége vonatkozásában hozzá intézett elsőfokú bírósági felhívásra, hogy „Mit kellene tennem, milyen védekezést kellene

előadnom, azt mondtam, hogy a szerződéskötés folyamatában nem hangzott el olyan szolgáltatói tájékoztatás, amely megfelelt volna a C-186/16 és a C-609/19 szám alatti ítéletnek.” Alperes fellebbezésében úgy nyilatkozott, hogy a semmisség jogi tényének helyretétele – devizakonstrukció hiánya vagy tisztességtelen tájékoztatás – egy eltérő jogi következtetést igényel. A törvényszék az alperes 12. sorszámú előkészítő iratában, illetőleg fellebbezésében előadott alapján a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 110. § (3) bekezdése szerint azt a következtetést vonta le, hogy alperes ellenkérelmében arra is hivatkozni kívánt, hogy a felperes által alkalmazott árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelen volt, mert az nem felelt meg az Európai Unió Bírósága által kialakított feltételeknek.

[15] A törvényszék alperes fellebbezését a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el, figyelemmel arra, hogy alperes fellebbezésében tárgyalás megtartását kérte.

[16] A törvényszék mindenekelőtt rögzíti, hogy helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor a kölcsönszerződés létrejöttének időpontjára – 2008. június 14. – figyelemmel a kölcsönszerződés megkötésekor hatályban volt, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (r. Hpt.) rendelkezéseit, valamint a 2013. évi CLXXVIII. törvény (Ptké.) 50. § (1) bekezdése alapján a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (r. Ptk.) szabályait alkalmazta.

[17] A törvényszék az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal egészíti ki, hogy az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket (többek között a kamatot, díjakat, költségeket) a szerződés elválaszthatatlan részét képező HIT2006.05.31 számú üzletszabályzat és a hirdetmény tartalmazta, amelynek megismerését és elfogadását a kölcsönvevő a szerződés aláírásával elismerte és magára nézve kötelezőnek elfogadta. Az üzletszabályzat az egyedi kölcsönszerződéssel egy okiratot képez, annak hátoldalán, hozzá csatolva került rögzítésre. Ezen okirat, valamint a hirdetmény a peres felek közötti szerződés részévé vált. Az üzletszabályzatban kerültek rögzítésre a szerződést, a felek kötelezettségeit és jogait meghatározó, jelen per szempontjából jelentőséggel bíró alapfogalmak, úgymint a havi fix konstrukció, futamidő, kamat, törlesztőrészlet, mértékadó devizanem, árfolyam, rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás, THM. Az üzletszabályzat 7. pontja szerint a havi fix konstrukció fogalma azt takarja, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, az alperes részére a kamatváltozás I-II elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat- vagy árfolyamesemény. A 17. pont szerint a mértékadó devizanem az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. A 19. pont kimondja, hogy a kalkulációs kamatláb az egy hónapos bankközi referencia kamatláb (BUBOR) + 4%. A 20., 21., 22., 23. pontok értelmében az árfolyam Takarékbank Zrt. által mértékadó devizanemre jegyzett, hivatalos forintra jegyzett árfolyam, a mértékadó árfolyam pedig a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján. Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank – mint jegybank – által foganatosított rendkívüli intézkedés, amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja. Kamatváltozás I: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos mértékének változása függvényében a hátralévő törlesztőrészletek összegét érintő kamatkülönbözet. Kamatváltozás (árfolyamváltozás) II: a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: kamatváltozás II = fizetési kötelezettség x fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam (mértékadó árfolyam) – 1. A kölcsönszerződés lejáratá előtti megszűnésekor fizetendő – ki nem terhelte – a különbözet mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön került meghatározásra. A 27. pont alapján a teljes hiteldíj mutató (THM) az egyedi

kölcsönszerződés létrejöttkor meghatározott hitelminősítési díjat, valamint kamatot foglalja magába annak figyelembevételével, hogy a szerződő felek a kölcsönfolyósítás időpontjának a tervezett átadás dátumát megelőző 15 naptári napot tekintik, továbbá a devizaalapú kölcsönszerződés esetén a törlesztőrészek forintban a szerződést megelőző 10 napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve. A 32. pont kimondja, hogy hirdetményként a hirdetmény alkalmazásának időpontjában hatályos hirdetményt kell érteni. A hitelező a hatályos hirdetmény szövegét székhelyén, illetve az ügyfelek számára nyitva álló valamennyi hivatalos helyiségben kifüggeszti annak hatálybalépését megelőző 15 nappal korábban. Rögzítésre kerültek továbbá a kölcsön folyósításának feltételei, a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségei, amely előírta, hogy a kölcsönvevő köteles a kamatváltozást terhelő, bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségének eleget tenni (V/2), valamint amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, úgy a kölcsönvevő vállalja a magyar forint és deviza közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot (V/6). Rendelkezett továbbá az üzletszabályzat a szerződés felmondásáról, a szerződésszegésről, valamint a havi fix konstrukcióra vonatkozó szabályokról. Ezen utóbbi szerint rendkívüli árfolyamesemény felmerülésekor a hitelező jogosult az esedékes törlesztőrészekre vonatkozó kamatváltozást a futamidő lejártát megelőzően kiterhelni (XI/4).

[18] A törvényszék az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított és a fentiekkel kiegészített tényállást a másodfokú eljárás során irányadónak tekintette.

[19] A törvényszék mindenben osztja az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett azon álláspontot, mely szerint nincs törvényes indoka a magyar jogszabályoknak jelen eljárásban történő mellőzésének. Alaptalan tehát az alperes azon hivatkozása, hogy jelen jogvita keretében kizárólag az Európai Unió Bíróságának döntései vehetőek figyelembe, a magyar jog nem. A törvényszék mindenben fenntartja a 2.Pf.20.769/2021/7. sorszámú határozatában e körben kifejtetteket. Az Európai Unió Bíróságának döntései, amelyek közül alperes az elsőfokú eljárás során, illetőleg a fellebbezésében is többet meghivatkozott, egyetlen esetben sem utalnak arra, hogy a tagállami bíróságoknak a tagállami jogot félre kellene tenniük és kizárólag a közösségi jogot kell alkalmazniuk. Ahogy az elsőfokú bíróság is utalt rá, az alperes által felhívott Európai Unió Bíróságának döntései előzetes döntéshozatali eljárásban születtek. Nyilvánvaló, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását célzó kérelmek az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, nem pedig a nemzeti jogra. Az Európai Unió Bírósága nem vizsgálhatja a belső jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét, valamint nem értelmezheti a tagállami belső jogot sem, szerepe az uniós jog értelmezésére irányul. Ez azt jelenti, hogy az Európai Unió Bírósága kizárólag az uniós jogi norma mikénti értelmezésén keresztül, közvetve foglalhat állást abban a kérdésben, hogy az adott tagállami szabályozás ellentétes-e uniós jogszabállyal, avagy sem. A nemzeti bíróság szerepe pedig az, hogy az EUB ítéletéből levonja a megfelelő, adott ügyre vonatkozó következtetéseket. Azt a nemzeti bíróságot, amely a határozat címzettje, az előtte folyó jogvita eldöntésekor köti ez az értelmezés, mindamelllett az Európai Unió Bíróságának uniós jog érvényessége vagy értelmezése tárgyában meghozott ítélete tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságot is köt. Változatlan a törvényszék álláspontja a tekintetben, hogy a DH törvényekben megjelenő szabályozás nem ellentétes a közösségi joggal. A DH törvények pedig rendezték a kétnemű árfolyamok alkalmazásában, illetőleg a hitelező javára megállapított egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségéből eredő érvénytelenséget, kiküszöbölték azt, és objektív feltételek szerződésbe helyezésével teszik lehetővé a szerződés fenntartását, ezen tisztességtelen rendelkezések nélkül. A tisztességtelen rendelkezések folytán esetlegesen felmerülő túlfizetések vonatkozásában a DH törvények egyértelműen rendelkeztek a tekintetben, hogy a pénzüintézeteket elszámolási kötelezettség terheli, amely során a túlfizetést a hitelezőnek jóvá kellett írnia, vagy amennyiben a jogviszony már megszűnt, azt vissza

kellott utalnia az adós részére. A törvényszék álláspontja szerint ezen szabályozás nem sérti az uniós jogszabályokat, megfelel az Európai Unió Bíróságának határozataiban megfogalmazott elvárásoknak, és nem ellentétes a C-26/13 számú határozatában foglaltakkal.

- [20] Az Európai Unió Bíróságának C-118/17 számú ítéletben rögzítésre került, hogy a 93/13 EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésével nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, mely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti, megsemmisítésre irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepelt, feltéve, hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna. Ennek alapján a DH törvények kógens rendelkezései bizonyos feltételek teljesülése esetén nem ütköznek közösségi jogi normába.
- [21] Az Európai Unió Bíróságának C-618/10 számú határozatában megállapításra került, hogy a 93/13 EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy a szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának módosítása útján kiegészítse. E körben a törvényszék álláspontja változatlan, mely szerint ezen megállapítás – szemben az alperesi állásponttal – nem teszi kizárttá, hogy a tisztességtelen szerződéses rendelkezés helyett a jogalkotó a szerződés fenntartása érdekében, objektív kritériumok mentén a fogyasztóra nézve kedvezőbb szerződéses feltételt építsen be, amely egyfelől kiküszöböli az érvénytelenségi okot, másrészt gondoskodik arról, hogy a fogyasztónak ne kelljen egy összegben törlesznie a fennmaradó tartozását. A DH törvények pedig ezt a célt szolgálták. A DH törvényeknek pont az volt a feladat, hogy megóvja a fogyasztókat attól, hogy a szerződések nem vitatott semmissége folytán azonnal, egy összegben kelljen eleget tenniük a visszafizetési kötelezettségüknek, így a szerződés fenntartása mellett továbbra is részletekben teljesíthették a szerződéses kötelezettségüket. Nyilvánvaló, hogy ezen szabályozás a fogyasztót hozta előnyösebb helyzetbe az eredeti szerződéses rendelkezéshez képest.
- [22] A törvényszék, ahogy már a 2.Pf.20.769/2021/7. számú határozatában is kifejtette, nem folytat közösségi jogot tagadó gyakorlatot, kizárólag a közösségi jogi normákat, illetőleg az egyes európai bírósági döntéseket, illetőleg az azokban tett megállapításokat értelmezi eltérően, mint az alperes jogi képviselője. Ez pedig nem alapozza meg az alperes fellebbezésében előadott olyan hivatkozásokat, mint „a törvényszék székhelye szerinti megyében nem ismerik el az EU alapszerződését” vagy hogy „a törvényszék állandó gyakorlata egyáltalán nem törekszik arra, hogy az uniós jogot a járásbíróságot alkalmazzák”. A törvényszék egyetlen határozata sem tartalmaz olyan megállapítást, mely szerint a közösségi jogi normákat félre lehet tenni, vagy hogy azok ne lennének közvetlen hatályúak a tagállami jogrendszerben, miként azt sem, hogy azokkal ellentétes tagállami normák alkalmazásának akadály nélkül helye volna. A törvényszék jelen ügyben hozott határozatai, úgymint a 2.Pf.20.242/2022/5. sorszámú végzése, illetőleg a 2.Pf.20.769/2021/7. sorszámú végzése, nem sértette meg az elsőfokú bíróság függetlenségét. A törvényszék a hivatkozott határozatok meghozatala során kizárólag a polgári perrendtartás rendelkezéseit figyelembe véve járt el és változtatta meg, illetőleg helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság határozatát. Ez utóbbi esetben pedig a Pp. 386. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően iránymutatást adott az elsőfokú bíróság részére a megismételt eljárásra vonatkozóan. Amennyiben a megismételt eljárásban olyan újabb tény vagy hivatkozás merül fel, amely eltérő a megelőző eljárásban előadottaktól, az elsőfokú bíróság nincs elzárva attól, hogy a

másodfokú bíróság határozatában foglaltaktól eltérjen. Alaptalan az alperes fellebbezésében előadott azon hivatkozás is, hogy a törvényszék rendszerszintűen kerüli meg az uniós jogot és mellőzi az Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltakat. Sem az elsőfokú bíróság, sem a törvényszék eljárása során nem „tette félre” az európai uniós jogot vagy az Európai Unió Bíróságának döntéseit, amennyiben azok alkalmazhatósága indokolt volt.

- [23] Alperes fellebbezésében, bár ezt konkrétan nem határozta el egymástól, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az ügyleti kamat mértékének szerződéses tartalomban történő meghatározásának mellőzését kérte, míg másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését arra hivatkozással, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítása helyett a hatályossá nyilvánítással kerüljön orvoslásra az érvénytelenség. Erre figyelemmel a törvényszék mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezését megalapozó okok fennállnak-e. Megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.769/2021/7. sorszámú végzésében foglaltaknak maradéktalanul eleget tett. Nem merült fel olyan eljárási hiba, amely megalapozhatja az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, bár e körben alperes a fellebbezésében maga sem jelölte meg, hogy a Pp. 379-381. § mely szakaszára kíván hivatkozni. Önmagában pedig az, hogy a törvényszék nem mindenben osztja az elsőfokú bíróság által kifejtett álláspontot – miután a jogvita elbírálásához szükséges adatok rendelkezésre állnak – nem eredményezheti az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését.
- [24] Az elsőfokú bíróság felperes elsődleges keresetét – amely a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására irányult – megalapozottnak találta. Az elsődleges kereseti kérelem alapja az volt, hogy a kölcsönszerződésben az induló ügyleti kamat százalékos mértéke nem került feltüntetésre, ezért a szerződés r. Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközik.
- [25] A törvényszék az induló ügyleti kamat százalékos mértékének hiánya miatti érvénytelenség körében kifejtett elsőfokú bírósági állásponttal egyetért.
- [26] Az r. Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsönszerződés alapján a pénzüintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.
- [27] A (2) bekezdés szerint, ha a hitelező pénzüintézet – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).
- [28] Az r. Ptk. 685. § d) pontja szerint e törvény alkalmazásában fogyasztó a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy.
- [29] Az r. Ptk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződés az a szerződés, amely a fogyasztó és az olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti.
- [30] Megállapítható tehát, hogy a per tárgyát képező szerződés az r. Ptk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek minősül. A 2008. június 14. napján létrejött kölcsönszerződés egyértelműen tartalmazta, hogy a felek devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek, amelyben abban állapodtak meg, hogy a tartozást svájci frankban tartják nyilván, azonban a teljesítés forintban történik mind a kölcsönadó, mind a kölcsönbe vevő részéről.
- [31] Az r. Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint semmis az a fogyasztási lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejtett mértékét.
- [32] A jogszabály tehát egyértelműen fogalmaz, amikor azt írja elő, hogy a szerződésben fel kell tüntetni az ügyleti kamat éves, százalékban kifejezett mértékét. Azt tehát nem helyettesítheti az Általános Szerződési Feltételekben rögzített ügyleti kamat kiszámításának képlete. Azt felperes sem tette vitássá, hogy az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazta az induló ügyleti

kamat százalékos mértékét, hiszen erre figyelemmel terjesztette elő elsődleges kereseti kérelmét.

- [33] Az r. Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel rögzíthető, hogy a kölcsönszerződésben az induló ügyleti kamat százalékos mértékét fel kell tüntetni, az tehát a szerződés főtárgyához kapcsolódik, így a feltüntetés hiánya a szerződés érvénytelenségét eredményezi. Ezen érvénytelenségi ok azonban kiküszöbölhető. Ahogy az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt rá, a szerződés tartalmazta a tőke összegét, a törlesztőrészek induló összegét és számát, az egyszeri rendkívüli törlesztőrészlet összegét és az összes fizetendő induló törlesztőrészletet. Az Üzletszabályzat I.15. pontja tartalmazta, hogy a törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességhez tartozó tőke-, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összegét adja meg. A kölcsönszerződésben feltüntetett összes fizetendő törlesztőrészlet és a tőke különbözete az induló ügyleti kamat összegét határozza meg.
- [34] A törvényszék nem osztja az alperes azon álláspontját, hogy az érvénytelenség megállapítása, annak kiküszöbölése és a szerződés érvényessé nyilvánítása iránt felperes keresetet nem terjeszthet elő. A perben nem volt vitás, hogy a felek között 2008. június 14. napján létrejött kölcsönszerződés az r. Ptk. 685. § e) pontja alapján fogyasztói szerződésnek minősül. Az r. Hpt. 213. § (3) bekezdése és az r. Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján az r. Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján és az r. Ptk. 209/A. § (2) bekezdésén alapuló semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni. Ezért nyilvánvalóan a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása iránt felperes élhet-e keresettel. Kétségtelen, hogy felperes a módosított első-, illetőleg másodlagos keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal történő érvényessé nyilvánítását kérte. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy az alperes érdemi ellenkérelmében előterjesztett érvénytelenségi kifogás azon alapult, hogy a kölcsönszerződés semmis, egyrészt a különmű árfolyamok alkalmazása miatt, másrészt mert a szerződés nem tartalmazta az éves kamat mértékét. Ezen hivatkozáshoz kapcsolódott a megismételt eljárásban az alperesi képviselő 12. sorszámú előkészítő iratában tett nyilatkozata, amely azt tartalmazta, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás nem hangzott el megfelelő időben és módon. Az r. Hpt. 213. § (3) bekezdéséből és az r. Ptk. 209/A. § (2) bekezdéséből nem következik az, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását a fogyasztóval szerződő fél, jelen esetben a felperes, nem kérheti. A törvényszék álláspontja szerint felperest, mint szerződő felet ezen alakító jog megilleti. Ennek hiányában ugyanis az a helyzet állna elő, hogy amennyiben felperes a kölcsönszerződés alapján teljesítésre kérné kötelezni alperest, aki a szerződés érvénytelenségére csak ellenkérelmében kifogásként hivatkozna megalapozottan, az azt eredményezné, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett felperes keresetét minden esetben el kellene utasítania a bíróságnak, vagyis az alperessel szerződő fél követelését nem tudná érvényesíteni alperessel szemben. A törvényszék kiemeli, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása mind az Európai Unió Bírósága gyakorlatának, mind a hazai jogszabályi rendelkezéseknek megfelel.
- [35] Az r. Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenségi ok megszüntethető.
- [36] A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerint az e törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását az érvénytelenség okától függetlenül a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség

jogkövetkezményeinek – a szerződés érvényessé vagy határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának – alkalmazására is kiterjedően kérheti.

- [37] Az Európai Unió Bírósága a C-260/18 számú döntésében kifejtette, hogy a 93/13 EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy a szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a tagállami jogszabályok rendelkezése szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. Az Európai Unió Bíróságának határozata tehát nem zárja ki azt, hogy a tisztességtelennek minősülő szerződési feltétel elhagyása mellett a szerződést a bíróság érvényessé nyilvánítsa. A törvényszék utal arra, hogy alaptalan alperes azon hivatkozása, mely szerint megszűnt szerződés esetében nincs lehetőség az érvénytelenség r. Ptk. 237. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményeinek levonására, azaz a szerződés érvényessé nyilvánítására. Az érvényessé nyilvánítás esetén az érvénytelenségi okot ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszaható hatállyal küszöböli ki a bíróság, és a szerződést ennek alapján úgy kell tekinteni, mintha az ítéletben foglalt tartalommal, érvényesen jött volna létre. Annak a ténynek, hogy a kereset előterjesztésekor a szerződés már megszűnt, csak a szerződés hatályossá nyilvánítása körében van jelentősége, ugyanis megszűnt szerződés esetében az érvénytelenség megállapításának jogkövetkezménye nem lehet a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása.
- [38] A szerződés érvénytelensége esetén elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a szerződés ezen hibája érvényessé nyilvánítással megszüntethető-e, avagy sem. A szerződés hatályossá nyilvánítása csak azt követően merülhet fel, ha annak feltételei fennállnak. Jogvita esetében tehát elsődlegesen a szerződés érvényessé nyilvánítására, a szerződéses jogviszony fenntartására, a felek közötti egyensúlytalanság kiküszöbölésére kell törekedni. Erre az álláspontra helyezkedett az Európai Unió Bírósága a C-38/17, a C-118/17 számú határozatában a 93/13 EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésének értelmezése során.
- [39] Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6. pontja értelmében az r. Ptk. 237. § (2) bekezdése szerinti, határozathozatalig terjedő hatályossá nyilvánítás jogintézménye olyan esetekben alkalmas eszköz a bíróság számára a felek érvénytelen jogviszonyának rendezésére, amikor az eredeti állapot nem állítható helyre, a szerződés érvényessé sem tehető, tehát az érvénytelenség egyik elsődleges következménye sem alkalmazható. Ilyen esetben a bíróság a hatályossá nyilvánítással voltaképpen elismeri a bekövetkezett tényhelyzetet és ex nunc hatállyal a jövőre nézve rendezi a felek jogviszonyát, amennyiben rendelkezik az esetleges ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás ellenértékének elszámolásáról. A hatályossá nyilvánítás a bíróság konstitutív hatályú döntése, vagyis a bírói ítélet alapján fűződnek bizonyos joghatások az érvénytelen szerződéshez. A szerződés hatályossá nyilvánítása nem eredményezhet olyan helyzetet, mint amilyen a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén keletkezne. A hatályossá nyilvánítás alkalmazásával a bíróság nem kényszerítheti ki az érvénytelen szerződés teljesítését.
- [40] A szerződés hatályossá nyilvánítása csak a nem orvosolható érvénytelenség esetén alkalmazható jogintézmény. Jelen esetben azonban a kölcsönszerződés érvénytelensége részben abban rejlik, hogy nem tartalmazza az induló ügyleti kamat százalékos mértékét. Ez az érvénytelenségi ok azonban kiküszöbölhető, mégpedig a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása során akként, hogy a bíróság meghatározza az induló ügyleti kamat százalékos mértékét. A hatályossá nyilvánítás azért sem merülhet fel jelen esetben, mert a hatályossá nyilvánítás a határozathozatalig történik, a szerződés a határozathozatal időpontját követően nem vált ki joghatást, gyakorlatilag a határozathozatal időpontjában szűnik meg. Ebből pedig az következik, hogy a hatályossá nyilvánítás csak abban az esetben lehetséges, ha a szerződés még fennáll, létezik, csak valamely oknál fogva érvénytelen. A határozathozatalig hatályossá

nyilvánítani korábban megszünt szerződést nem lehet. Miután a perbeli szerződés nem vitatottan 2013. november 19. napján felmondásra került, így az r. Ptk. 321. § (1) bekezdésére figyelemmel megszünt, ebből pedig következik az, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása nem lehetséges, mert ezen jogintézmény kizárólag még fennálló szerződés esetében alkalmazható.

[41] Az r. Ptk. 237. § (1) bekezdésében meghatározott, a szerződéskötés előtt fennálló helyzetet sem lehet visszaállítani, amely abból következik, hogy a kölcsönszerződés egy irreverzibilis jogviszonyt takar, ahol nincs lehetőség az eredeti állapot helyreállítására. Kölcsönszerződés esetében ugyanis a jellegadó szolgáltatás nem a pénz tulajdonjogának az átruházása, hanem a pénz használatának biztosítása, így – minden más használati kötelelemhez hasonlóan – nem az eredeti állapot helyreállításának, hanem a szerződés érvényessé nyilvánításának van helye. Mindebből következik, hogy felperes keresete kizárólag arra irányulhat, hogy amennyiben a per tárgyát képező kölcsönszerződés érvénytelensége megállapításra kerül, úgy a szerződés érvényessé nyilvánítását kérje. Alaptalan tehát az alperes fellebbezésében előadott azon hivatkozás, hogy az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata, illetőleg a hazai jogi szabályozás nem teszi lehetővé az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek orvoslását érvényessé nyilvánítás útján.

[42] Teljes mértékben alaptalan az alperes fellebbezésében előadott azon hivatkozás, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása a felek akaratán kívül álló, objektív okból teljesíthetetlen, hiszen az a fogyasztó fokozottabb védelmét nem szolgálná. A törvényszék mindenben osztja az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzített azon álláspontot, hogy a jogvita elbírálásánál figyelembe kell venni azt is, hogy a szerződés a felek kölcsönös, egybehangzó nyilatkozata alapján jött létre 2008. június 14. napján. A szerződéskötési szándék alperesben alakult ki, hiszen alperes kívánta megvásárolni a kölcsönszerződésben meghatározott összeg igénybevételével a gépjárművet. Ez a szerződési akarat 2009. november 16. napján is fennállt, amikor a felek a szerződést módosították. A szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése a fogyasztó érdekét is szolgálja, mert ennek alapján rendezhető az érvénytelenség jogkövetkezménye.

[43] Az árfolyamkockázati tájékoztatás körében a törvényszék az alábbiakat rögzíti.

[44] A szerződés megkötésekor hatályban volt r. Hpt. 203. § (6) bekezdése szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

[45] Az r. Hpt. 203. § (7) bekezdése szerint a) pontja szerint a (6) bekezdésben meghatározott kockázattartó nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészekre.

[46] A Kúria 2/2014 Polgári Jogegységi Határozata szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, mely szerint az árfolyamkockázatot – kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy

teljesen érvénytelen. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből, a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az r. Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. Amennyiben a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt – ellenkező bizonyításig – úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell elsősorban bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént. Előfordulhat azonban, hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyuló tájékoztatást kapott. Ebben az esetben a szerződés nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi. A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania.

[47] Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés átláthatósága és érthetősége körében az Európai Unió Bíróságának C-26/13 számú ügyben hozott ítélete ad iránymutatást akként, hogy a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit megismerhesse. A szerződési feltételek átláthatóságának a 93/13 EGK irányelvben foglalt követelménye nem korlátozható kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mert a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket, a szerződéskötés következményeit megismerhesse.

[48] A 93/13 EGK irányelv 4. § (2) bekezdését értelmező C-186/16 számú ítéletében az Európai Unió Bírósága arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem tekinthető tisztességtelennek a szerződés elsődleges tárgyát meghatározó szerződési feltétel, ha azt világosan és érthetően foglalmazták meg. Az árfolyamváltozás kockázatát a fogyasztóra terhelő szerződési feltétel akkor tesz eleget az érthetőség követelményének, ha a pénzügyi intézmény megfelelő tájékoztatást ad a fogyasztónak. A tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha az nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem konkrét tartalom vonatkozásában is érthető, ha a fogyasztó a tájékoztatás alapján nem csupán azt ismerheti fel, hogy fennáll az árfolyamváltozás kockázata, hanem fel tudja mérni a kockázatnak a szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is. A szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megítélése során figyelemmel kell lenni azon körülményekre is, amelyekről az eladónak vagy a szolgáltatónak a szerződés megkötésének időpontjában tudomása lehetett, és melyek a szerződés későbbi teljesítésére kihatnak.

[49] Az Európai Unió Bírósága a C-609/19 számú döntésében azt rögzítette, hogy lehetővé kell tenni, hogy az átlagos fogyasztó megértse a szerződési feltétel konkrét működését, és így pontos és érthető kritériumok alapján felmérje az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, potenciálisan jelentős gazdasági következményeit. Mindez megköveteli többek között azt, hogy a szerződés átláthatóan tüntesse fel azon mechanizmus konkrét működését, amelyre az érintett szerződési feltétel utal, valamint adott esetben az e

mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján felismerhesse a számára ebből eredő gazdasági következményt.

- [50] Az Európai Unió Bírósága C-51/17 számú ítéletében rögzítésre került, hogy a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a fogyasztó számára a tájékozott és megalapozott döntés meghozatalához. Ezen tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. Az ítélet [76] pontja szerint a fogyasztónak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse. Az EUB C-51/17 számú ítélete kiemelte azt is – ami az r. Ptk. 209. § (2) bekezdésében és a 13/93 EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdésében is szerepel –, hogy a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre, valamint a szerződés összes többi feltételére hivatkozva kell értékelni, függetlenül attól, hogy abból bizonyos feltételeket a nemzetközi jog utóbb tisztességtelennek nyilvánított-e vagy sem. Egyik európai uniós bírósági döntés sem tartalmaz olyan kitételt, hogy bizonyosan alkalmatlan a tájékoztatás, ha több szerződési feltételről együttesen érthető meg (Fővárosi Ítéletábrla 9.Pf.20.560/2019/5/II.).
- [51] Önmagában az a tény, hogy külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem vitatottan nem készült, nem jelenti azt, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatási kötelezettségének felperes nem tett volna eleget. Az árfolyamkockázatról ugyanis az egyedi kölcsönszerződésben, az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzatban, az általános szerződési feltételben is lehet tájékoztatást adni. Ehhez kapcsolódik még az is, hogy felperes tanúbizonyítás útján is igazolhatja azt, hogy nemcsak a kölcsönszerződésben, illetőleg az üzletszabályzatban volt tájékoztatás az árfolyamkockázatról, hanem a kölcsönszerződés megkötésekor a felperes képviselőjében eljáró ügyintéző részéről is megtörtént az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás.
- [52] Külön kockázatfeltáró nyilatkozat, illetőleg a szerződés megkötését megelőző megfelelő szóbeli tájékoztatás hiányában – mint ahogy jelen ügyben is – az egyedi kölcsönszerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat vizsgálatával kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy az alperes, mint észszerű, figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az árfolyamváltozás hatására az általa fizetendő összeg korlátlanul növekedhet.
- [53] A kölcsönszerződés tartalmazza, hogy az alperes kijelentette, hogy a kölcsönszerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el. Az üzletszabályzat I. és V. pontja alapján megállapítható volt a szerződést kötő alperes részére, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amely árfolyamkockázatot a kölcsönbe vevőnek kell viselnie. A kölcsönszerződés részét képező HIT2006.05.31 számú üzletszabályzat V/6. pontja alapján alperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés mértékadó devizaneme CHF és a fix devizakonstrukció kitétel is jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I/17., 22., 24., 25. pontjának együttes értelmezéseként pedig világos lehetett alperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, illetőleg, hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt fogja terhelni. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I/17.), a mértékadó árfolyam (I/24.), a rendkívüli árfolyamesemény (I/23.), a kamatváltozás kiszámításának képlete (I/25.). Az üzletszabályzat rögzítette a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségének a devizaalapú kölcsön lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön

nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis azt, hogy a kölcsönbe vevőnek kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II üzletszabályzati pont megszövegezéséből megállapítható, hogy a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a kamatváltozás II szövegrész után szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. Ebből következik az, hogy a kölcsönbe vevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális devizaeladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie.

[54] Önmagában az a tény, hogy az árfolyamváltozással kapcsolatos tájékoztatás nem egy pontban került meghatározásra, a törvényszék álláspontja szerint a tájékoztatás megadását nem teszi kétségessé.

[55] A Kúria a 6/2013 Polgári Jogegységi Határozatának 3. pontjában rögzítette, hogy a pénzügyi intézményt jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek az árfolyamváltozás lehetőségére kell kiterjednie és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

[56] A HIT2006.05.31 számú üzletszabályzat XI. fejezetének fix devizakonstrukcióra vonatkozó rendelkezései alapján világos lehetett alperes részére, hogy a CHF/HUF árfolyam kedvezőtlen irányú változása növelni fogja fizetési terheit olyan módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik és így az eredeti szerződésben megjelölt összegű havi törlesztőrészleteket a szerződéskötéskor meghatározottakhoz képest tovább kell fizetnie. A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredő jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbe vevőtől is minimálisan elvárható, hogy nagyobb összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, áttanulmányozza a szerződés szövegét, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (BDT2013.2889). Ugyanakkor a törvényszék egyetért a BH2020.337 számú határozatban kifejtett azon állásponttal, mely szerint a jogügylet kockázataival kapcsolatos tájékoztatás kérdésében nem a fogyasztónak kell előljárnia a kérdésfeltevésben, hanem az üzletszabályzatot kidolgozó és azt alkalmazó pénzügyi intézménynek kell mindenre kiterjedő tájékoztatást adni a fogyasztó részére. Ettől eltérő jogértelmezés ellentétes a 93/13 EKG irányelv rendelkezéseivel.

[57] A törvényszék álláspontja szerint az egyedi kölcsönszerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat vizsgálatából az a következtetés vonható le, hogy bár felperes adott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, annak tartalmáról, azonban az nem volt teljes körű, ugyanis nem került feltárásra az árfolyamkockázat változásának korlátlansága és az, hogy ennek következményeit a kölcsönbe vevő köteles viselni. A HIT2006.05.31 számú üzletszabályzatban rögzítettek pedig nem voltak elégségesek arra, hogy egy átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó felismerje az árfolyamkockázat korlátlan lehetőségének és viselésének következményeit. A HIT2006.05.31 számú üzletszabályzat vizsgálata során ugyanerre a következtetésre jutott a Győri Ítéltábla a Pf.III.20.226/2019/8/I. és a Pf.III.20.210/2019/1/I. számú határozatában, a Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.185/2019/9/II. számú rész- és közbenső ítéletében, valamint a Pécsi Ítéltábla a Pf.20.125/2019/9. számú ítéletében. Bár a Kúria a Gfv.VII.30.024/2019/5. számú határozatában a felperesi jogelőd által alkalmazott, PLA/2005.06.01 számú üzletszabályzatot vizsgálta, azonban azt állapította meg, hogy nem megfelelő az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás, ha abból csak következtetni lehet arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa és az korlátlanul a fogyasztót terheli.

[58] A Kúria a Gfv.VII.30.274/2019/6. sorszámú ítéletében a jelen kölcsönszerződéshez kapcsolódóan alkalmazott HIT2006.05.31 számú üzletszabályzatot vizsgálta a tekintetben, hogy az abban adott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelő volt-e. A Kúria álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás nem felelt meg az átláthatóság követelményeinek,

nem volt világosnak és érthetőnek tekinthető, és ennek alapján nem állapítható meg, hogy az árfolyamkockázat korlátlan viselésére az adott kockázat mibenlétével összefüggésben, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásának ismeretében vállalt kötelezettséget a kölcsönbe vevő. Így az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége megállapítható volt. Hasonlóan foglalt állást a Kúria a Gfv.VII.30.181/2019/4. számú határozatában, ahol ugyan a HIT2008.07.31 számú üzletszabályzatot vizsgálta, azonban az az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztató vonatkozásában teljes mértékben megegyezett a HIT2006.05.31 számú üzletszabályzatban foglaltakkal.

[59] Levonható tehát az a következtetés, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás nem volt megfelelő, ezért az tisztességtelen, és így érvénytelen a szerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. Ez a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

[60] Alaptalan alperes azon hivatkozása, hogy a felperes keresetét érvénytelen szerződésre alapította, ezért a kereset elutasításának van helye. A törvényszék e körben utal arra, hogy felperes a 2020. február 26. napján előterjesztett, P.20.558/2019/8/I. sorszámú előkészítő iratában a keresetét megváltoztatta. Elsődlegesen a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítása mellett a megkötésig visszaható hatállyal annak érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke 16,40%. Ennek alapján kérte kötelezni alperest 2.971.836 Ft főkövetelés, 40.628 Ft szerződés szerinti késedelmi kamat és a főkövetelés után 2018. július 26. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére. Másodlagosan – látszólagos tárgyi keresethalmazatként – az árfolyamkockázat tisztességtelenségének megállapítása okán a szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett az r. Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a megkötésig visszaható hatállyal a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a bíróság az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét (16,40%) a szerződés részévé teszi és kötelezi alperest 581.458 Ft árfolyamváltozás viselésére. Ennek alapján pedig kérte kötelezni alperest 1.933.684 Ft tőkekövetelés, továbbá ezen tőkeösszeg után 2020. február 26. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére.

[61] A kölcsönszerződés vonatkozásában két érvénytelenségi ok áll fenn (az induló ügyleti kamat kölcsönszerződésben történő feltüntetésének hiánya, illetve az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelőisége). Az érvénytelenség a szerződés érvényessé nyilvánításával orvosolható. Azonban ehhez az szükséges, hogy a bíróság mindkét érvénytelenségi okot kiküszöbölje. Ezért nem nyilvánítható érvényessé a kölcsönszerződés önmagában a devizaalapú szerződésre megállapított induló ügyleti kamat mértékének meghatározásával. Ebből pedig az is következik, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme nem lehet megalapozott, ezért a törvényszék e vonatkozásban az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes elsődleges kereseti kérelmét elutasította.

[62] Az elsőfokú bíróságnak tehát vizsgálnia kellett volna a felperes másodlagos kereseti kérelmét. A felperes által a P.20.458/2019/8/I. sorszámú keresetmódosításban a másodlagos kereseti kérelem összecszerúsége vonatkozásában adott levezetés alapján egyértelműen rögzíthető, hogy felperes másodlagos keresete arra irányult, hogy a bíróság az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiánya miatti érvénytelenség kiküszöbölését akként végezze el, hogy a kölcsönszerződést forint alapon nyilvánítsa érvényessé a megkötésének kezdő időpontjától. Felperes elsődleges és másodlagos keresete a Pp. 173. § (2) bekezdése alapján látszólagos tárgyi keresethalmazatban áll, tekintettel arra, hogy a másodlagos kereseti kérelem

felperesnek arra vonatkozott, hogy amennyiben a bíróság az elsődleges kereseti kérelmét nem találná megalapozottnak, ebben az esetben a másodlagos keresetét kérte elbírálni. Miután a felperes másodlagos keresete ugyanazon ténybeli alapon nyugszik, mint az elsődleges kereset, ezért erre figyelemmel a másodlagos kereseti kérelem tekintetében további bizonyítás lefolytatására nem volt szükség. Ezért nem volt indok az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére. Itt utal a törvényszék ismételt arra, hogy alaptalan az alperes azon hivatkozása, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása nem a fogyasztó érdekében történne. A felperes elsődleges kereseti kérelme azon alapult, hogy a kölcsönszerződés részlegesen érvénytelen, mert az az induló ügyleti kamat százalékos mértékét nem tartalmazza és indítványozta a szerződés érvényessé nyilvánítását. Másodlagos kereseti kérelmében pedig az árfolyamkockázat tisztességtelenségének megállapítása esetén kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását. A törvényszék álláspontja szerint nyilvánvaló az, hogy alperes érdekében is áll a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén az érvénytelenségi ok kiküszöbölése és a szerződés érvényessé nyilvánítása, hiszen ennek hiányában az eredeti kölcsönszerződésben rögzített feltételek alapján kellene teljesítenie a felperes felé, amennyiben a felperes keresete megalapozott.

[63] Miután felperes másodlagos kereseti kérelme helyt álló volt, ezért a törvényszék a Pp. 383. § (2) bekezdésére figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részét részben megváltoztatta és a HIT21134/08 szerződésszámú kölcsönszerződés forint alapon a szerződés megkötésére visszaható hatállyal nyilvánította érvényessé, az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékének érintetlenül hagyása mellett. Az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke tekintetében a törvényszék az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta.

[64] A felperes másodlagos kereseti kérelme összecszerúsége vonatkozásában a P.20.458/2019/8/I. sorszámú előkészítő iratában részletes nyilatkozatot tett. Levezette, hogy a marasztalás összegét hogyan határozta meg, amely a törvényszék álláspontja szerint követhető. Az előkészítő irathoz csatolásra került az árfolyamváltozás összecszerúségét kimutató táblázat, illetőleg a szerződés futamidejének forint alapon történő levezetése. Ennek alapján jelölte meg felperes azt, hogy forint alapon alperes 38.410 Ft havi törlesztőrészlet mellett vehette volna igénybe a finanszírozást, amely a teljes futamidőre 4.342.619 Ft fizetési kötelezettséget jelentett volna. A megkötött szerződés svájci frank alapon a fizetési kötelezettséget irányadó árfolyamon 3.761.161 Ft-ban határozta meg, így 581.458 Ft előnyre (a két összeg különbsége) tett szert alperes azáltal, hogy devizaalapú konstrukciót választott. Az árfolyamváltozásból eredő árfolyamvesztés 1.660.238 Ft volt. Amennyiben a devizaalapú szerződés alacsonyabb kamatértéke által nyújtott előny összevetése kerül az alperest ért, árfolyamváltozásból eredő többlet fizetési kötelezettséggel, megállapítható, hogy alperes jelen esetben 1.078.780 Ft-nak megfelelő többlet veszteséget szenvedett el az árfolyamváltozás miatt. Ez kiküszöbölésre kerül azáltal, hogy az árfolyamváltozás figyelmen kívül marad, azaz a felperes eredeti követeléséből levonásra kerül. Így határozható meg a felperes másodlagos kereseti kérelmének tőkeösszege. Alperes az elsőfokú bíróság felhívása ellenére a felperes követelésének összecszerúségét nem tette vitássá. Alperes jogi képviselője a 2020. november 3. napján megtartott tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy az ellenkérelem módosítása előtt előterjesztett ellenkérelmét – ami az összecszerúség vitatását is tartalmazta – nem tartja fenn (Tiszaújvárosi Járásbíróság 2.P.20.458/2019/33. jkv. 2. o.). Alperes módosított ellenkérelme pedig – az Európai Unió jogának primátusán kívül – kizárólag azon alapult, hogy a kölcsönszerződés két okból semmis, egyrészt a vételi árfolyam alkalmazása, másrészt a kamat hiánya miatt. (Tiszaújvárosi Járásbíróság 2.P.20.458/2019/26. jkv. 3. o.). Ehhez kapcsolódott utóbb az árfolyam kockázati tájékoztatás hiányára és nem megfelelőségére történő utalás (P.20.358/2021/12. sz. előkészítő irat). Felperes késedelmi kamat igénye a HIT/2008.05.31

számú üzletszabályzat VIII.2. pontján alapult, így súlytalan az alperes azon hivatkozása, hogy legfeljebb a jegybanki alapkamat megfizetésére kötelezhető az elszámolás során.

[65] Mindezekre figyelemmel a törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a marasztalás összegszerűsége tekintetében a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a másodlagos kereseti kérelemnek megfelelően leszállította azt azzal, hogy alperest 1.933.684 Ft tőke és ezen összeg után 2020. február 26. napjától a kifizetés napjáig évi, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezte.

[66] Alperes fellebbezésében előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet terjesztett elő, három pontban megjelölve a feltenni indítványozott kérdéseket.

[67] Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EuMSz) 267. cikkében foglaltak szerint az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a szerződés értelmezése,

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.

[68] Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és a bíróság úgy ítéli meg, hogy az ítélet meghozatalához szükség van annak eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozata ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, a bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni. Az Európai Unió Bírósága a C-37/92 számú határozatában kifejtette, hogy az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel a tagállamok nemzeti jogának értelmezésére. Azt már a Kúria is rögzítette, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nincs helye, ha a fél nem a közösségi jog értelmezését, hanem annak megállapítását kéri, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek (EBH.2005.1320, EBH.2016.M.21, Kúria Pfv.III.21.474/2018/8.). Előzetes döntéshozatali eljárásra akkor kerülhet sor, ha a jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése szükséges (Kúria Pfv.I.21.198/2017/6. számú határozata). Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata egyértelművé teszi, hogy az EuMSz 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezésére akkor kerülhet sor, ha az Európai Unió Bíróságának konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése szükséges. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatosan észszerű kétség nem merült fel (C-283/81). Az alperes által a fellebbezésben megjelölt kérdések egyike sem felel meg a fentebb hivatkozott Európai Unió Bíróságának döntéseiben, illetőleg a Kúria határozataiban foglaltaknak. A vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő tisztességtelenséget a nemzeti jog kiküszöbölte (DH1 tv.). Jelen eljárásban nem merült fel olyan körülmény, amire az alperes hivatkozik, hogy a nemzeti bíróságok felülértelmezték az Európai Unió Bíróságának határozatát. Önmagában, hogy alperes álláspontja ez, nem jelenti azt, hogy a „félreértelmezés” valóban meg is történt. Az pedig, hogy az eljáró első-, illetőleg másodfokú bíróság független és pártatlan bíróságnak minősül-e, ugyancsak nem az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárása keretében vizsgálható.

[69] Figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének részben történő megváltoztatására, változott a pernyertesség-pervesztesség aránya is, amely kihatással volt az elsőfokú perköltség összegére is. Felperes eredeti keresetében 2.971.836 Ft tőke megfizetésére kérte kötelezni alperest. A keresetváltoztatást követően másodlagos keresete 1.933.684 Ft tőke megfizetésére irányult. A

törvényszék ezen másodlagos kereseti kérelmet találta megalapozottnak, így az eredeti kereseti kérelem összecsúszása vonatkozásában felperes 65%-ban pernyertes, 35%-ban pervesztes lett. Felperesi oldalon az eljárás során 89.155 Ft eljárási díj, 94.356 Ft, a peres eljárást megelőzően felmerült ügyvédi munkadíj, 89.155 Ft eljárási illeték, a peres eljárás során 148.591 Ft + áfa, azaz 188.711 Ft ügyvédi munkadíj, továbbá a másodfokú bíróság 2.Pf.20.769/2021/7. sorszámú végzésében megállapított 94.356 Ft másodfokú perköltség és a keresetmódosításával kapcsolatosan megfizetett 21.000 Ft eljárási illeték és 17.501 Ft + áfa, azaz 22.225 Ft ügyvédi munkadíj merült fel, mint perköltség. Ez összesen 598.958 Ft. Ennek 65%-a 389.323 Ft. Alperes az elsőfokú eljárásban az eredeti keresethez képest a másodlagos keresethez viszonyítottan 1.038.152 Ft tekintetében lett pernyertes. Ezen összeg után a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján meghatározott ügyvédi munkadíj 51.908 Ft + áfa, azaz 65.923 Ft. A másodfokú bíróság a 2.Pf.20.769/2021/7. számú végzésében alperes másodfokú perköltségét 94.356 Ft-ban állapította meg. Ennek 35%-a 33.025 Ft. Így a két összeg figyelembevételével alperes elsőfokú perköltsége 98.949 Ft, amely egybeszámításra került a Pp. 82. § (2) bekezdése alapján a felperest megillető 389.323 Ft perköltséggel, így került meghatározásra az alperes által felperesnek fizetendő 290.375 Ft elsőfokú perköltség.

[70] A másodfokú eljárás vonatkozásában felperes a másodlagos kereseti kérelem tekintetében pernyertes volt, így az 1.933.684 Ft alapulvételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint a jogi képviselővel eljáró felperes ügyvédi munkadíját a törvényszék 48.342 Ft + áfa, azaz összesen 61.394 Ft-ban állapította meg. A másodfokú eljárásban alperes 1.038.152 Ft tőkeösszeg vonatkozásában volt pernyertesnek tekinthető, így a törvényszék ezen összeg alapulvételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján alperes részére 25.954 Ft + áfa, azaz 32.183 Ft ügyvédi munkadíjat állapított meg. A Pp. 82. § (2) bekezdése alapján a törvényszék a felperest, illetőleg alperest megillető másodfokú perköltséget egybe számította és ennek alapján kötelezte alperest 29.211 Ft másodfokú perköltség felperes részére történő megfizetésére.

[71] A megismételt eljárást követő – alperes fellebbezése alapján indult – másodfokú eljárásban az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 51. § (1) bekezdése szerint illetékfizetési kötelezettség nem merült fel, így erről a törvényszéknek rendelkeznie nem kellett.

Miskolc, 2022. november 15.

dr. Pecsénye Csaba sk. a tanács elnöke, dr. Jenei Péter sk. előadó bíró, dr. Demeter Gábor sk. bíró

A kiadmány hitelül:
Broschné Németh Zsuzsanna
tisztviselő